

Actuació dels cossos i les forces de seguretat de l'Estat durant el primer d'octubre

Entre el dia d'ahir i d'avui el Síndic de Greuges ha rebut nombroses queixes ciutadanes al voltant de la jornada de l'1 d'octubre, la major part de les quals fan referència a aspectes de seguretat ciutadana. Aquestes queixes, juntament amb la informació difosa per diferents canals, ha motivat l'obertura d'una actuació d'ofici del Síndic sobre aspectes relatius a l'actuació dels cossos i les forces de seguretat.

La interlocutòria de 27 de setembre de 2017 del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) ordena un seguit de mesures per impedir la celebració del referèndum convocat per la Llei 19/2017, llei suspesa pel Tribunal Constitucional (TC). Per fer-ho, el TSJC ordena impedir l'obertura de col·legis, tancar els que estiguin oberts i requisar el material electoral que s'hi pugui trobar. Assenyala que això s'ha de fer "sense afectar la normal convivència ciutadana" i demana a la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra (PG-ME), Policia Nacional (PN) i Guàrdia Civil (GC) que actuïn conjuntament per fer efectiu aquest manament.

En el context de la jornada d'ahir, els cossos i les forces de seguretat havien de ponderar, d'una banda, els drets individuals de llibertat d'expressió, manifestació, reunió, etc.; i, de l'altra, l'execució d'un manament judicial per impedir un referèndum suspès pel TC. En aquesta ponderació, el Síndic entén que haurien hagut de prevaler els drets individuals (sempre que s'exerceixin de manera pacífica), tot deixant per a un moment ulterior el desenvolupament de les seves conseqüències penals.

A partir de la informació rebuda, el Síndic analitza si s'han comès actuacions excessives i desproporcionades en l'execució d'aquest manament. En particular:

- El Síndic investiga la possible desproporció en l'ús de la força per part d'agents de la PN i la GC. El Síndic ha rebut una vintena de queixes sobre agressions en punts de votació i n'ha estat testimoni a través d'imatges difoses per diferents persones i mitjans. Segons aquestes informacions, PN i GC han entrat per la força en alguns punts de votació i han colpejat persones que els dificultaven pacíficament l'entrada. S'han produït càrregues i hi ha hagut un nombre important de ferits, alguns de gravetat. Una de les queixes l'ha presentat una persona amb 65% de discapacitat a qui els agents presumptament han vexat i arrencat les croses.

El Síndic demanarà quin comandament ha ordenat les càrregues i quines ordres concretes tenien els agents, atès que el manament judicial d'aturar el referèndum tenia un caràcter força genèric.

- També s'investiga l'ús de pilotes de gomes per part de la Policia Nacional. Diverses fonts assenyalen que hi ha dues persones ferides per pilota de goma (a l'ull i a la cama), la primera de les quals va haver de ser intervinguda quirúrgicament.

En aquest punt, cal recordar que el Departament d'Interior de la Generalitat va prohibir al cos de PG-ME la utilització d'aquest mitjà l'abril de 2014. A més, el Síndic n'havia estat demanant la moratòria des del 2012. Per tant, el Síndic en rebutja frontalment l'ús per part dels cossos i les forces de seguretat en qualsevol circumstància.

- El Síndic investiga si PN i GC van acreditar adequadament l'ordre judicial per fer les entrades i els escorcolls. Així mateix, valorarà si els desperfectes ocasionats als centres educatius i altres establiments públics han estat els mínims indispensables.
- El Síndic també investiga la requisita de béns particulars en el decurs de les entrades i els escorcolls policials, incloent-hi, a tall d'exemple, l'ordenador personal, tauleta i telèfon mòbil de la consellera Clara Ponsatí. Caldrà veure si aquests decomisos sobrepassen el manament judicial de "requisar tot el material relacionat amb el referèndum".
- Finalment, el Síndic està analitzant el paper desenvolupat pel cos de PG-ME, i també la distribució de competències entre els diferents cossos de seguretat, d'acord amb les previsions constitucionals, tal com s'ha avançat en altres informes d'aquesta institució.

El Síndic traslladarà aquestes actuacions al Defensor del Poble, al delegat del Govern a Catalunya i al ministre de l'Interior. Així mateix, les posarà en coneixement del comissari europeu de Drets Humans, la defensora del poble europeu, l'Alt Comissionat de l'ONU pels Drets Humans, el president de l'Institut Internacional de l'Ombudsman i dels defensors autonòmics.

Barcelona, 2 d'octubre de 2017